

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

М.О. Негізбаева
Н.Т. Шыңғысова
Е.И. Дудинова

ҚАҢДАСТАР МЕН МИГРАНТТАР
ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫҚ
МАТЕРИАЛДАРДЫ ЖАЗУ
ПРАКТИКУМЫ

Оқу-әдістемелік құрал

Алматы
«Қазак университеті»
2022

УДК 340 (075.8)
ББК 67.0я73
Н 41

*Басуға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің Ғылыми кеңесі ұсынған
(№14 хаттама 28.08.2023 ж.)*

*Оқу құралын Қазақстан Республикасы Ғылым және
жоғары білім министрлігінің Ғылым комитеті қаржыландырды
(АР09260297 гранты «Қазақстандағы қандас және мигранттарды
ақпараттық қолдау және әлеуметтік бейімдеу медиа-стратегиясы»)*

Сарапшылар:

тарих ғылымдарының докторы, профессор *Л.С. Ахметова*
филология ғылымдарының докторы, профессор *С.Х. Барлыбаева*

Негізбаева М.О.

Н 41 Қандастар мен мигранттар туралы ақпараттық ма-
териалдарды жазу практикумы: оқу-әдістемелік құрал /
М.О. Негізбаева, Н.Т. Шыңғысова, Е.И. Дудинова. – Алматы:
Қазақ университеті, 2022. – 90 с.

ISBN 978-601-04-6080-5

Практикум Қазақстандағы қандастар мен көші-кон тақырыбын са-
уатты көтеріп, жазу машығын қалыптастыратын тапсырмалар мен жағ-
тығуларды қамтиды, көші-кон саясаты саласындағы БАҚ-тың бейімдеу
және коммуникативтік функциясы, көші-кон үдерістерін бағалап, кәсіби
талдауға машықтандыратын әртүрлі күрделілік деңгейіндегі мәтіндер,
мәтіндерді дайындау және қандастар мен мигранттарды ақпараттық қол-
дау саласындағы кәсіби біліктілікті арттыру туралы шолу ақпаратпен та-
ныстырады. Бұл практикум практик журналистерге, журналистика факультеттерінің студенттері мен магистранттарына арналған.

Авторлық басылымда жарияланған.

УДК 340 (075.8)
ББК 67.0я73

ISBN 978-601-04-6080-5

© Негізбаева М.О., Шыңғысова Н.Т.,
Дудинова Е.И., 2022

АЛҒЫСӨЗ

Қазақстанның Тәуелсіздік алуына бір ай қалғанда, 1991 жыл-
дың 18 қарашасында ҚазКСР-ның Министрлер кабинеті «Басқа
республикалардан және шетелдерден селолық жерлерде жұмыс
істеуге ниет білдіруші байырғы ұлт адамдарын Қазақ КСР-іне
қоныстандыру тәртібі мен шарттары туралы» қаулы қабылдады.
Сол уақыттан бері Қазақстанға 1 миллион 77 мыңнан аса қазақ
оралды.

Осылайша 2 миллион қандасымыздың тарихи Отаны қазақ
жеріне қоныс аудару тарихы, олардың біздің қоғамымызға бейім-
делуі және еліміздің саяси және экономикалық өміріне арала-
суы басталды. Мемлекеттік бағдарлама жұмысының сәтті жүзеге
асуына ақпараттық қолдау көрсету, қоғамдық пікірталастар ұйым-
дастыру, мигранттар мен репатрианттарды бейімдеудегі түйткіл-
ді мәселелерді талқылауда БАҚ-тың рөлі маңызды болды.

Қазақ елі тарихта белсенді миграциялық үдерістерді басынан
кешірді: бұған дейінгі дүниежүзілік соғыстарда, әлемдік дағдары-
старда, көрші мемлекеттердегі саяси төңкерістерде талай рет
жат жерліктер мен еңбек мигранттарын қабылдаған.

Осылайша 2 миллион қандасымыздың тарихи Отаны - қазақ
жеріне қоныс аудару тарихы, олардың біздің қоғамымызға бейім-
делуі және еліміздің саяси және экономикалық өміріне араласуы
басталды. Бұл үдерісте мемлекеттік бағдарламаларға ақпараттық
қолдау көрсетіп, қоғамдық пікірталастар ұйымдастырып, ми-
гранттар мен репатрианттардың бейімделу мәселелеріндегі түйткіл-
ді мәселелерді талқылауда БАҚ-тың рөлі зор болды.

Тарихи тұрғыдан Қазақстан белсенді миграциялық үдерістер
елі, әлемдік дағдарыстар, соғыстар, көрші елдердегі саяси қа-
тақлизмалар кезінде босқындар мен еңбек мигранттарын қабыл-
дайды.

Қазіргі таңда елімізге мигранттардың жаһандық солтүстік-
тен де, жаһандық оңтүстіктен де қозғалуының кең ауқымды үрді-
стеріне байланысты қоныс аудару мәселесі жалғасып келеді. Ішкі
істер министрлігінің берген ақпараттарына сүйенсек, бір ғана

МАЗМҰНЫ

Алғысөз	3
1-ТАРАУ. Қазақстанның көші-қон процестерін реттеу және қандастарды қолдау саласындағы мемлекеттік саясаты	
1.1 Мемлекеттік бағдарламалар және ұлттық саясат.	
Шолу	6
1.2. Практикум.	15
2-ТАРАУ. Қазақстандық этникааралық қатынастардың тәжірибесі: қоғамдық келісім және ұлттық бірліктің үлгісі	
2.1. Ұлтаралық құрылыс, толеранттылық және этносаралық өзара әрекеттестік тұжырымдамасы. Шолу.....	33
2.2. Практикум.	38
3-ТАРАУ. Көші-қон және бақ. Қазақстандағы мигранттар мен қандастардың бейімделуінің ақпараттық қолдау алгоритмдері	
3.1. Қазақстан бұқаралық ақпарат құралдарында көші-қон және қандас тақырыбын көрсету.	42
3.2. Практикум.	53
Қосымшалар	59
Журналистерге арналған сөздік	81
Пайдаланылған дереккөздер тізімі	86

Оқу басылымы

Негізбаева Марлан Оңдасынқызы
Дудинова Елена Ивановна
Шыңғысова Назгүл Тұрсынбайқызы

ҚАНДАСТАР МЕН МИГРАНТТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫҚ МАТЕРИАЛДАРДЫ ЖАЗУ ПРАКТИКУМЫ

Оқу-әдістемелік құрал

Компьютерде беттеген және мұқабасын безендірген:
Халида Тұрсымбекова

ИБ № 15061

Басуға 31.07.2023 жылы қол қойылды.
Пішімі 60x84/16. Көлемі 5,23 б.т.
Офсетті қағаз. Сандық басылым. Тапсырыс № 1829.
Таралымы 50 дана.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды